

Lahko smo srečni, da smo imeli Franceta

Pred slovenskim kulturnim praznikom smo se pogovarjali s predsednikom ene od največjih podružnic Sindikata kulture in narave Slovenije Glosa v SNG Maribor Milanom Goltesom. Kot pravi, je sindikalno delo v kulturi specifično, saj zaposleni v kulturi v prvi vrsti stremijo k čim bolj kakovostni ustvarjalnosti, vse druge probleme pa obravnavajo v luči tega.

Je danes težko biti delavec v kulturi?

Odvisno od človeka. Meni je lepo, ker sem se našel v svojem poklicu in se bom s težkim srcem odpravil v pokoj. Vendar je dandanes v javnem sektorju tako, da se moraš upokojiti, ko izpolniš pogoje, čeprav bi svoje delo lahko še dobro opravljal. Mene so na srečo v SNG Maribor še potrebovali, zato sem lahko leto dni še ostal aktiven. Inspicientov ni veliko. Gre za specifičen poklic, ki se ga je treba priučiti ter se prilagoditi okolju, v katerem delaš.

Kako vas je zaneslo med delavce v kulturi?

Devetindvajset let sem delal v mariborskem Tamu in prepričan sem bil, da bom v podjetju dočakal upokojitev. Leta 1996, ko je šel celoten Tam v stečaj, pa sem se znašel na zavodu za zaposlovanje. V sili sem se spomnil svoje stare ljubezni – gledališča, kjer sem nastopal že kot srednješolec. Od tedaj sem ostal povezan z gledališčem, s katerim sem veliko sodeloval tudi kot kulturni animator v Tamu. V SNG Maribor sem začel delati preko javnih del. Najprej so me dali za receptorja, kmalu pa so odkrili mojo ljubezen in žilico za gledališko ustvarjalnost. Sedaj sem že desetletje in pol inspicient.

Kaj vse mora početi inspicient?

Je vodja vaj in predstav ter povezava med režiserjem in igralci, odrskimi delavci, tehniko in vsemi

Milan Goltes: Tudi sindikalno delo na področju kulture je svojevrstna umetnost.

drugimi, ki sodelujejo pri predstavi. Režiser predstavo ustvari, ji vdahne življenje, inspicient pa jo ohranja, skrbi za njeno vodenje in trajanje. Skratka, inspicient je deklica za vse.

Je tudi kriv za vse, če kaj ne teče, kot bi moralo?

(Smeh) Seveda. Zato mora imeti dobre živce. Na srečo jih sam tudi po vseh teh letih še imam.

Potemtakem je delo inspicienta precej podobno delu predsednika sindikata v zavodu?

(Smeh) Tudi predsednik sindikata mora usklajevati delovanje ljudi z zelo različnimi interesi. Verjetno so me sodelavci zato, ker

to znam delati, pred leti izvolili za predsednika podružnice sindikata Glosa v SNG Maribor. Tudi sindikalno delo, še zlasti v kulturnih zavodih, je svojevrstna umetnost.

Kakšen je ekonomski položaj delavcev v kulturi?

Država ima do kulture in zaposlenih v kulturi precej mačehovski odnos. Pozna se, da je delavcev v kulturi malo, zato nismo tako pomembni in vplivni kot zaposleni v zdravstvu, izobraževanju, upravi itd. Pred leti smo imeli zaposleni v kulturi 20 do 30 odstotkov nižje plače kot delavci s primerljivimi poklici v zdravstvu in šolstvu.

Zaradi novega plačnega sistema so se te razlike nekoliko zmanjšale, vendar zlasti pri najzahtevnejših poklicih. Plače delavcev na drugih manj zahtevnih delovnih mestih v kulturi so manj izravnane s plačami delavcev na podrobnih delovnih mestih v zdravstvu in šolstvu. Nas je zelo prizadela ukinitve dodatkov na nočno delo, na delo v neurejenem delovnem času in podobno. Tega je v gledališču največ.

Kljub vsemu med zaposlenimi v gledališču ni velike fluktuacije?

Tisto, kar daje zaposlitvi v gledališču in nasploh v kulturi čar, je moč ustvarjalnosti. Ta nas povezuje. Zaradi nje smo kot velika družina. Vsak zase in vsi skupaj vemo, kaj delamo in kaj ustvarjamo. Vsaka šivlja ve, za katero igralko ali igralca šiva. Vsak scenski delavec se zaveda, zakaj in kako mora v določenem trenutku zamenjati sceno. Povezovalna moč ustvarjalnosti je velika. Na koncu, ko vsi skupaj ustvarimo dobro predstavo, je za vse nas največja nagrada aplavz publike.

Je to dovolj?

Večkrat nam v šali kdo reče, da nas je publika že nagradila. Seveda to ni dovolj, vendar pa tudi sam sodelavec rad spomnim, da delamo za publiko, če so kdaj preveč slabo razpoloženi. Delo inspicienta je tudi to, da bodri sodelavce. Vsakdo, ki nastopa na odru pred publiko, je včasih negotov, zato potrebuje oporo in potrditev. Zato mo-

Foto T. K.

ram skrbno izbirati besede, tudi ko gre kaj narobe, da ne bi koga demotiviral in deprimiral.

Katera vprašanja so v ospredju vsakodnevnih pogovorov?

Eno od takšnih je denimo zasedba vlog oziroma kdo bo dobil kakšno vlogo v predstavi. Čeprav o tem odločata umetniški vodja in režiser, povsem mimo razporeditve v kolektivu ne moreta. Zaposleni se med seboj pogovarjamo tudi o repertoarni politiki, saj vse predstave ne pritegnejo enako pozornosti občinstva. Zaposleni si želimo, da so na repertoarju tudi komedije in druge predstave, ki pritegnejo najširše kroge občinstva. Veliko debatiramo tudi o kakovosti predstav in kako jih še izboljšati. Nasploh opažam, da je resnost in zavzetost za delo in vrhunsko kakovost iz leta v leto večja. Včasih so bili gledališčniki znani tudi po družabnem življenju, ki ga danes, vsaj v takšni obliki kot nekoč, ni več. Zdaj vsi energijo usmerjajo zgolj v kakovost predstav. Zato je več resnosti in zbranosti v kolektivu. Tema pogovorov so tudi stroški posameznih predstav, saj si igralke in igralci želijo primerne kostume, sceno in vse drugo. Včasih je za kakšno igralko ali igralca oprema predstave bolj pomembna kot višina njene oziroma njegove plače. To seveda niso teme, o katerih bi razpravljali na sindikalnih sestankih, saj odločitve sprejemajo drugi, ki so za to pristojni. Seveda pa moram pri sindikalnem delu upoštevati, katera so tista vprašanja, ki so za ustvarjalce in ustanovo najbolj pomembna.

Delo prvega sindikalista v takšnem kolektivu je zelo specifično. Kako pa si prizadevate za boljši ekonomski položaj zaposlenih? Katero vprašanje vas trenutno najbolj muči?

Za boljši ekonomski položaj zaposlenih se v Glosi zavzemamo s socialnim dialogom v zavodu, še

46. nogometno prvenstvo evropskih gledališč bo v Mariboru

Podružnica Sindikata kulture in narave Slovenije Glosa v SNG Maribor bo letos 1. maja v Mariboru organizirala že 46. prvenstvo gledališč iz Evrope v nogometu, ker je lani na tem prvenstvu osvojila prvo mesto. Mariborski gledališčniki so doslej na nogometnih prvenstvih evropskih gledališč sodelovali devetkrat, prvo mesto pa so lani osvojili drugič.

»V našem gledališču imamo nekaj zares dobrih nogometašev, najbolj pomembno pa je, da znamo držati skupaj,« pravi predsednik podružnice sindikata Glosa v SNG Maribor **Milan Goltes**. »Največ dobrih nogometašev je v kolektivu tehnike, pa tudi nekateri umetniki so odlični v igri z žogo. Od ženskega dela kolektiva pa pričakujemo, da bodo prihajale na tekme bodrit gledališčnike iz vse Evrope.« »Pričakujemo, da bodo prišli v Maribor gledališčniki iz vseh evropskih držav,« pravi Goltes. »Pri organizaciji računamo na izdatno pomoč vodstva zavoda na čelu z **Danilom Roškerjem**, saj bi brez nje to veliko mednarodno prireditev težko izpeljali.«

bolj pa na državni ravni. Trenutno je največji problem, da že dolgo ni napredovanj. Ko pride igravec iz akademije, starta z najnižjo osnovno plačo. Ker že od 2008. leta ni napredovanj, sedaj prejemajo najnižje plače že igralci z velikim renomejem, ki so srednjih let. Sicer pa zaposlene v SNG Maribor na področju plačne politike pestijo zelo podobni problemi kot vse zaposlene v javnem sektorju. Te probleme rešujejo s pogajanjem na državni ravni. Morda je specifičnost kolektiva tudi v tem, da ima večina članov, tako kot večina umetnikov nasploh, izrazit čut za humanizem, solidarnost med ljudmi in občečloveške vrednote. Zato so mnogi precej razočarani nad razmerami v naši lepi deželici na južni strani Alp, ki je lepa bolj po videzu kot po vsebini odnosov – vendar ne zaradi delavcev, ki delamo v kulturi. Zato smo člani Glose iz našega zavoda in drugi zaposleni v SNG Maribor v velikem številu sodelovali na ljudskih vstajah v Mariboru. Seveda smo doslej vedno sodelovali tudi na demonstracijah, ki jih je organizirala ZSSS v Ljubljani.

Kako danes gledate ne vstajniško gibanje v Mariboru in Sloveniji?

V Mariboru se je z vstaji brez dvoma okrepila civilna družba, ki je prej nekaj let skorajda ni bilo čutiti. Seveda pa se zavedamo, da se na hitro ne da urediti vseh problemov, ki jih niso reševali leta in leta. V Mariboru je kriza

prvič resno pokazala zobe že leta 1998, ko so mesto pretresle demonstracije delavcev iz Tama in drugih podjetij. Mimogrede, tudi takrat sem bil zraven. Od takrat naprej se kriza samo pogloblja.

Kako pa ste zadovoljni s socialnim dialogom v zavodu?

Lahko smo zadovoljni, da je socialni dialog v zavodu in nasploh na področju kulture na takšni ravni, kot je. To je predvsem zasluga vseh, ki delamo v kulturi. Želim si, da bi dialog na tej

ravni tudi ostal oziroma da bi se, ne glede na razmere v državi, še vzpenjal. V tem pogledu sem optimist, ker vem, da tako vodstvo našega zavoda kot minister delajo na tem. Brez zagotavljanja osnovnih pogojev se namreč tudi kultura ne more razvijati, pa naj si ustvarjalci za to še tako prizadevamo.

Morda še kakšna misel za konec.

Kaj naj še rečem? Lahko smo srečni, da smo imeli Franceta!

Tomaž Kšela